

Spektaklis Hodari puuttuu kyläh, kudamas rahvas ei tietä, kui luajitah lastu. Hodarin roulis on V'áčeslav Pol'akov (keskes toizes rivis).

KUVAT: OL'GA SMOTROVA, "OMA MUA"

“Hodari” on nygözeh aigah näh

» Oraskuun 11. päivänny piettih Hodari-spektaklin enzi-ildu ven'an kielel

OL'GA SMOTROVA

Uuzi Kanzallizen teatran spektakli on luajittu karjalazen kirjuttajan Vasilii Firsovan suarnoin mugah.

– “Hodari” on, voibi sanuo, karjalaine “Dekameron”. Se ei ole folklooru, spektakli on nygäigazih karjalazih näh. Myö ajattelemmo, ku kai tapahtuu mittumaslienne karjalazes kyläs, ga emmo tiijä, kus se kylä on, sellittäy spektaklii sen ohjuaju Andrei Dežonov.

Ongo “Hodari” karjalazih da heijän nygözeh elaijah näh, vai iče karjalazet vojijah sanuo spektaklii kačottuu. Sanakse, et ni ellendä kerras, ku spektakli on luajittu Vasilii Firsovan suarnoin mugah, “Hodarin” pohjaksehäi otettih ei yksi suarnu, ga äijät. Käkikirjutuksen “Hoda-

Kummallizen kylän eläjät tässä mustetah äijii vahnoi perindölöi.

rih” niškoi valmisti jo tundietun “Emähukan” kirjuttai Jana Žemoitelite. Ga täl kerdua hänen nimie ei pandu spektaklin

afiššoih. Rahvahal rodih kiinnostustu sih dieloh. Ongo sit “Hodari” tostu kirjuttajua... – Tiettäväine, spektaklis on

Janan ajatustugi. Emmo vai ezitännyh kaikkie, midä häi kirjutti, erähii hänen ajatuksii emmo voinnuh ezittiä laval, erähii emmo ni ellendännyh, jatkau ohjuaju. – Opimmo luadie spektakli juuri Vasilii Firsovan suarnoin pohjale, eigo Janan kirjutuksen mugah. Myö yhtes artistoinke mietimmö spektaklih näh harjoituksien aigua, sendäh “Hodari” on äijy kirjuttajua, ei yksi. Minä en olluh vastah, ku juuri Janan nimi olis pandu spektaklin kirjuttajakse. Ottua se iäre oli Janan tahto.

Tuliel “Hodari” kačotah ozutua livviksegi. Kiännöksen karjalakse valmisti Nikolai Filatov. Dežonovan sanoin mugah, livvinkielisty spektaklii ruvetah harjoittelemah vai sen jälles, konzu artistat harjavutah ozutamah sidä ven'akse.

➤ Olemmo voinan lapset, nevvostovallan vangit s. 3

➤ Opastumal neruo vai liženöy. s. 4

➤ “Meis tuačinen ei rubie ruadamah” s. 5

➤ Miikulan päiväle Jyrgiläh. s. 6

Terveh tulgua opastumah!

➤ PETROSKOIN VALDIVON-YLIOPISTON karjalan da vepsän kielen laitos kuččuu školan loppijoi opastumah bakalavrakse moizile aloile: “suomen da karjalan kieli da literatuuru”, “suomen da vepsän kieli da literatuuru”. Bakalavriatan programmu kestäy nelli vuottu.

Meijän opastujat suajah hyvät tiijot mainittulois kielis, literatuuras, folklooras da etnograafies. Laitoksen loppuzii nuorii vuotetah kul'tuuruan, opastundan, turizman aloil. Dokumentoi otetah vastah kezäkuun 20. päiväs algajen adresil: Petroskoi, Leninan prospektu, 33.

➔ Ližiä tieduo: <http://petsru.karelia.ru/abit/>

Karjalan piämies kuda-midä ruadoh näh

» Elokuun 14. päivänny Karjalan tazavallan piämies Andrei Nelidov vastavui lehtimiehienke

OL'GA SMOTROVA

Kaksi vuotta tagaperin Andrei Nelidov da Karjalan lehtimiehet sovittih vastavuo kerran kolmes kuus. Vastavuksel Karjalan piämies vastuu kyzymyksih, sanelou pietys ruavos da sih näh, midä häi kaččou luadie tuliel aijal.

Virrasolijat ruatah hyvin

Andrei Nelidov korgiesti arvosti Karjalan virguniekoin ruavon. Hänen mugah kai ruadoalat Karjalas kehitytäh vai. Finansministerstvan ruavos Nelidov mainičči eriže:

– Ven'an finansministerstvu ylen korgiesti arvosti Karjalan finansministerstvan ruavon. Vuvven tuloksien mugah, mejän ministerstvu puutui kolmandele sijale Ven'al, se on hyvä tulos. Finansministerstvan hyvä ruavos myö saimmo läs 175 miljonua rubl'ua, tervehyöhoidoministerstvan ruavos (se puutui kahtendeletostu sijale Ven'al) saimmo läs 328 miljonua. Nämä arvostukset ollah tärget meile ei vai kunnivon, ga jengoingi puoles, kudamat menäh tazavallan kehittämizeh.

Karjalan tazavallan piämies Andrei Nelidov (kesk.) korgiesti arvosti Karjalan virguniekoin ruavon. KUVA: OL'GA SMOTROVA

...rodih kui ainos rodieu

Anuksen piiris virguniekat rahvas ollah lähtemäs iäres omis ruadokohtis. Heijän ruavole tiel ollah loppumattomat tarkastukset. Kuibo avuttua heile?

– Mostu problemua on ei vai ku Karjalas, kogo Ven'algi. Myö rubeimmo ruadamah Jevroupan

mualoin jyttyöh, ga meile ei ole sen verdua jengua. Tahtoimmo luadie kui olis parempi, ga rodih kui ainos rodieu. Ristikanzu, kudai kaččou da tarkastau sen libo tämän laitoksen ruaduo, ei ole viäry täs problemas, sehäi on hänen ruado. Nigo kylän piäliköl, nigo školan johtajal ei ole jengua noudua uuzii siändölöi,

sanommo, tulipaloturvalližuon siändölöi. Heile annetah štruafu, sit toine, jo suurempi, sit hänenke ruvetah pagizemah jo suvvos. Mugai štruafoin suaduu virguniekat lähtietäh iäres, sellittä Nelidov.

Piämiehen sanoin mugah, tämän problemanke virguniekat jo kiännyttih presidentan puo-

leh. Enne sidä, konzu problemu rodieu sellitetty Moskovas, Anuksen piirih annetah jengua b'udžietaspäi. Nämmii jengoi täydy vai targevimih ruado-loih.

Lendoazemu pannah kundoh

Kezäkuun 20. päivänny rodieu jo vuozii sit aijas, konzu Petroskoin lendoazeman luo, Besovets-kyläs, sordui lendokoneh. Katastroufan vuozipäiväkses sih kohtah kačotah azettua mustopačas. Midäbo on ruattu lendoazeman hyväkse?

– Lendoazemu azuttih kaikkien siändölöin mugah. Ku sen ruavos olis vigua, sidä ei avatus. Tiettäväine, se ei ole moine hyvä, kui suuris linnois, sanommo, Piiteris libo Moskovas, kunne lendokoneh voibi heittyö ilmai piloutan abuu, sellittä piämies. – On jo annettu jengua b'udžietaspäi lendoazeman kehittämizekse. Tulien vuon kačommo jatkua sidä ruaduo, pidäy azuo aidu lendoazemas ymbäri, kaivua ojat lendokonehtielöin myödäh, ostua uuttu tehniekkiä. Vuvvennu 2014 azummo uvven lendoazeman taloin.

Vie uskommo...

» Erähii Dmitrii Medvedevan nellivuodehizen presidentan ruavon tuloksii

» MIELENVALDU

Endine presidentu Dmitrii Medvedev piäzi omas virras iäres. Nygöi uuzi Ven'an presidentu Vladimir Putin rubieu istumah täs virras endisty enämbän – jo kuuzi vuottu, sendäh ku natieli on luajittu muutokset Ven'an Konstitutsieh. Midä tärget oli presidentu Medvedevan aigah, midä jää mustoh?

Enzimäzekse, tahton sanuo, ku moizen suuren muan, mitumannu on Ven'a, presidental pidäy olla eloskogemustu da korgielois virrois olles suitettuu poliittistugi kogemustu. Dmitrii Medvedev hos oligi erähän aijan Ven'an Halličuksen piäliköny, kuilienne ylen ruttoh kazvoi presidentassah. Medvedeval silloi oli vähästy piäl 40 vuvven.

 Vladimir Putin
rubieu istumah
täs virras endisty enämbän – jo kuuzi vuottu.

Muailman histouries on mostu ezimerkii, konzu nuorembatgi miehet roittihes presidentoikse: John Kennedy rodih Amerikan presidentakse 42 vuvven ijäs. Yhtelläh, minun mieles tozi on se, ku presidentakse, valdivon piälikökse pidäy roita vaigu "harmaipiä" poliitiiekku.

Paiči sidä, Dmitrii Medvedevale ei lykystännyh jo enzimäzis presidentupäivis. Hedi sen jälles, konzu hänes rodih presidentu, algavui voinu Ven'an da Gruuzien välil. Kaikkeh huolimata, se rodih ku "tačmu" hänen imidžas. Ei Medvedev oluh sen operatsien ohjuajannu, ga yhtelläh Konstitutsien mugah presidentu on muan ammundutarbehil varustettuloin voimien piälikkö.

Ielleh vie enämbi. Rodih himo parendua syväinazieloin elimien ruaduo Ven'an mual. Allettih nimen muutandas. Oli militsii – "vallankumovuksen suadu lapsi", kiännytettih politsii – Ven'an impeerien aigui-terminy. Olihäi aigu, konzu politsii, žandarmat "vuarettih"

ruadorahvastu. Erähät vie mustetah, kui politsajat surmattih rahvastu Ižänmuallizen voinan aigah. Medvedev tiedäy kai net histourien kirjoispäi. On hänel vie kogo arteli abuniekkua, nevojua. Militsien politsieh muuttamine vie enämbäl "terendi" sen problemat.

Vie sana poliittizes korrektnostis. Enne Medvedevua Ven'an subjektin piälikkölöi sanottih Konstitutsien mugah. Ga sit kenellienne tuli mieleh sanuo Ven'an subjektin piälikkö "gubernatorakse". Onhäi Amerikas niidy, roikkah Ven'algi.

Ven'an tazavallois ei voi olla gubernattoroi, sendäh ku Ven'an Konstitutsien mugah tazavaldu on valdivo Ven'an kunnas. Mindähbo sit iče vallasolijat rokotah Konstitutsiedu?

Terminöin muuttelendu ei ole moine huolematoi dielo. Karjalan tazavaldu sen tundo. Meilehäi "miärättih" vuvvennu 2010 piämieheks Andrei Nelidov. Tazavalloin piälikkölöin "miäriämine" ei ole oi-gei, ei ole Konstitutsien mugahi-

ne ruado. Nygöi tuaste ruvetah valliččemah federatsien subjektin piämiehii, ga sehäi on tietty dielo: moizis valličendois läbi ei piäze kandurahvahan edustai.

Karjalan tazavaldu on rahvahallis-valdivolline perustus Ven'an sydämes. Se on luajittu karjalazien tahtos da himos. Karjalan kandurahvahien nygöaigazet problemat ollah nägövis. Ollah tietois mejän muan rahvahallizen poliitiekan problemat. Ga valdivovallat ollah joute, ei ni korvua kalleta niilöih. On hävitetty Ven'an rahvahallizen poliitiekan ministerstvu. Se on luajittu Dmitrii Medvedevan aigah.

Sanon kohti sih nähte. Vikse Ven'an valdu piätti muga: ei ole virastuo – ei ole problemua. Ga moizet päätökset vaigu syvendetäh problemua. Ei-ven'alazet rahvas, semmite vähäluguzet, ainos vai enämbäl ven'avutah. A heilehäi pidäs valdivonabuu. Sen pidäs ellendä suuren monirahvahallizen Ven'an herroil. Ga yhtelläh – ei ellendetä.

Kentahto voibi kyzyö, oli-

 Ei-ven'alazet
rahvas, semmite
vähäluguzet, ainos vai
enämbäl ven'avutah.

go midätahto hyviä täh aigah? Ylen vähä. "Ven'an raadivo" nygöi joga päiviä moneh kerдах sanou, mittuine siä rodieu Petroskoil. Mostu ei olluh vuvves 1956, konzu oli hävitetty karjalais-suomalaine liittotazavaldu da vuodessah 2009. Silloi "Karjalan Kongressu" tämän dielon sellitti. Vie yksi šeišku. Ven'an suuriman Jedinaja Rossija -puolovehen programmu on kiännetty karjalakse. Segi on "Karjalan Kongresan" hyvyös.

Rubiemmo uskomah, ku Ven'an nygöine presidentu Vladimir Putin rubieu ruadamah omas virras kui Ven'an Konstitutsien, ristikanzan da kanzalazen oigevuzien da vällyzien garantu.

Anatolii GRIGORJEV,
Karjalan Kongresan piämies

Pioneeroin liitto lujoiitti ižänmuansuvaičustu

» ELOKSEN RATAS

EMILJA STEPANOVA

Kogo Nevvostoliiton Pioneeroin liitto 19. oraskuudu täyttäs 90 vuotta. Pioneeruliitto harjaitti lapsii suvaimah omua muadu,

olemah hyövylliziny omale rahvahale.

Enzimäzet pioneeroin joukot Karjalas järjestetih vuvvennu 1923 Anohinan nimizen julguamon, Oniegan zavodan, Raududorogulaitoksen da toizien suurien laitoksen da zavodoin tyveh. Myöhem-

bä jo Karjalan linnois da suuris kylis: Puudogas da Anukses, Puadenas da Povensas alletti omua ruaduo Pioneeroin liiton alaozastot.

Petroskoin Pioneeroin talois lapsil oldih kai mahtot kehittä omat maltot da nerot,

pidiä yhtehisty ruaduo oman muan hyväkse. Pieni pioneeroi ohjattih vahnebat dovorišat – pionervožuatoit. Vuozinnu 1956 – 1965 minä olin Petroskoin školien n:o 1 da 22 vožuatoinnu. Se oli romantilline aigu, kudai ijäkse jäy mustoh.

Olemmo voinan lapset, nevvostovallan vangit

ANASTASIIA MOŠNIKOVA

Konzu tuli kevät, vahnebat da lapset ruvetih pellole käymäh, keriamäh varčoidu. Minä kävyin suole, kudai on lähäl kyliä, söin sie vihandua juomoidu, buolua da guarbaluo. Velli kävyi mečästämäh, tabai mustii muamygrii, rottii da hiirilöigi, otti heijän nahkoi da vedi Mečästäjien liittoh, sinne kakkie otetih silloi.

Vuvvel 1945 minä lähitin enzimäzeh kluassah, opastuin nelli vuottu lähikylän školah, meil ei olluh nigo sobua, nigo jallaččii. Vahnembat sendäh ei piästetty meidy pihale. Jallat oldih ainos märrät, lämmän aigah kävelimmö pal'lahilleh. Ei olluh ni kangastu, ku suas paikata vahnua sobua da jallaččii.

Nelländen kluasan loppiettuu vahnembat ei tahtottu työndiä minuu opastumah toizeh školah, kudai oli kahtentostu kilometrin peräs ky-

läspäi, ku ei olluh midä piäle panna. Muga enzimästy opastunduvuvven četvertii en ni käynnyh sinne. Tuli sit meile Fodor Ivanovič, školan voimistelum opastai, da sanoi vahnebile, ku pidäy piästii lapsi školah. Työttih minuu internattah, sie opastuimmo, ga nelläs olimmo ainos, ei syötetty meidy. A viehäi četvertii školah en käynnyh, pidi ičel opastuo kaikkie. Pidäy sanuo passibot avus matemaatikan opastajale suomelazele Tellervo Oskarovnale, joga päiviä urokoin jälles häi opasti minuu. Sit aijas suvaičen matemaatikua, se äijäl avutti minulle elaijas.

Vijjendeh kluassah kävyi äijy lastu mejän kyläspäi. Kuvvendes da seiččemendes kluasas opastuin školah, kudai oli kaksitostu kilometrii kyläspäi. Kävyin sinne jo yksinäh jallai libo suksil. Toizet mejän kylän lapset uvvessah lähtietih opas-

tumah vijjendeh kluassah, ga jo omah kyläh, sie avattih vijjes, kuvves da seiččemes kluassu. Vahnembat ei työtty minuu oman kylän školah opastumah. Sitgi passibo heile, ku minus tuli lujatahtoin ristikanzu. Internatas meil kai vešit oldih, magavosijal vai hurstistu ei olluh, ga oli ribuo'd'ualu. Nedälis annettih kolme kiluo leibiä.

Seiččemenden kluasan jälles minuu työttih opastumah Petroskoile, jallaččilois jo da kázil ommeltulois takkilois, puuhizen čamodananke. Enzimäzel vuozikursal annettih stipendii kaksitostu rubl'ua, toizel – nellitostu rubl'ua i muga joga vuottu stipendii liženi. Nennih jengoih pidi maltau elä. Ostin kuda-midä syömisty, leibiä, zuaharii. Vahnembat ei työtty minulle jengua, iče odva eletti kolhouzan leivis. Opiston loppiettuu minul lykysti – piäzin ruadoh lähäl sidä

kohtua, kus omahizet eletti, avvutimmo toine tostu. Olin minä komsomolas dai profsojuzas. Ruadajes sain äijän hyvittelykirjastu, kolmekymmen seiččie vuottu ruavoin yhtes kohtas. Minun sizäret da vellet mugai jädih opastumattah, heile pidi ruadua, ei olluh aigua opastumah.

Kogo kezän myö ruavoimmo, toimmo oksii lehtienke mečäspäi kodielätilöin syödäväkse, kytkimmö da muatoimmo ogrodua, panimmo kartohkat kuoppah. Kezoi le vahnembat ei piästetty, vai pyhänpiän yhten keran. Kuris meidy piettih! Kolhouzas rahvas ruattih yöt da päivät, joudopäiviä ei olluh. Jengua maksettih harvah, net mendih veroi, toiči annettih vähä jyyviä. Kolhouzoin johtajii työttih piirilöis mejän kyläh, hyö ei avvutettu rahvastu äijjä, vai viinua čiihottih da kiškottih kolhouzoi.

← Loppuoz. Algu n:ois 17–18

Urokoin aigua et kiännytä järilleh

» NUORIEN IÄNI

ALINA ČUBUROVA

Opastujii, kudamat ei kävvä urokoile, voibi jagua eri joukkoloih. Vahnembien vuozikursoin opastujat ei kävvä urokoile, ku ollah ruavos opastundan aigua libo hommatah yhteiskunnallistu ruaduo. Opastujat, kudamat ei tahtota elä vahnembien leivis, puaksuh sanotah: “minä ruan, huomei minul on huondesvuoro, sendäh en voi tulla teijän luvendole” libo “minä ruan yö, vieren muate vai huondeksel, sendäh en tule luvendole”. Ruado on hyvä dielo, ga opastujile se on mindählienne tärgeimbi opastundua. Täh “briilujien” joukkoh kuulutah myös opastujat, kudamil on kylläl kaikenmostu yhteiskunnallistu ruaduo. Urokoin aigah hyö ollah aktsielois da seminaurois. On täs joukos niidygi, ket perehtyttih opastundan aigua.

Opastajan kyzymykseh “Mindäh sinuu ei olluh luvendol”, unikaššalit vastatah: “En minä voi viertä muate aijoi, en ni nouze aijoi!” On opastujuagi, kudamat ei ni musteta, ku heil on urokua. Moizil opastujil himoittau kyzü, mih niškoi hyö lähtietäh opastumah... Toinah sih niškoi, ku suorittua kai tunkindot da suaja diplomu putilleh opastumattah.

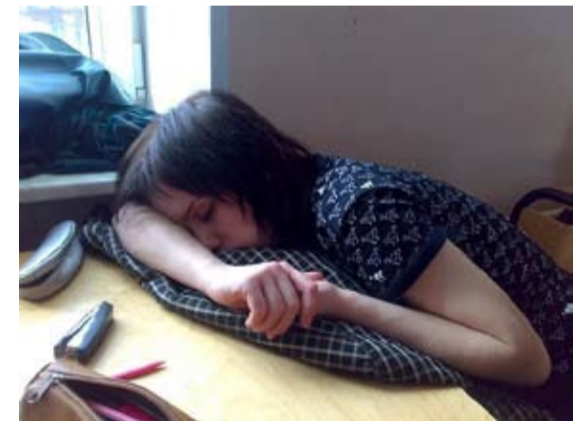
Opastujat ei kävvä luvendoloile vie voimattomuksien periä. Aiga voimattomat rahvas ollah opastujat! Midäbo ruat heijänke? Mituinebo opastai ei piästä kodih voimattomua opastujua, kudai kaččou häneh kibusilmis.

Puaksuh opastujat sanotah, ku heile pidäy lähie douhturilluo. Himoittas tiediä, piäzöygo douhturilluo hos nelläs vuitti nennii opastujii.

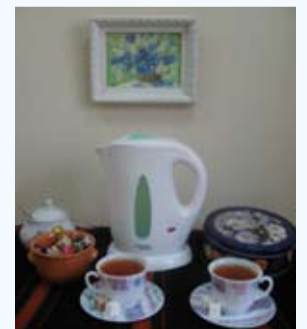
Pädöy opastujile, kudamat eletäh suuris linnois, sie, kus on äijy ماشینua. Menetiijami kerdua päiväs, sanommo, Piiteris, opastajat kuultah omis opastujis: “puutuvin zatorah”. Zatorathäi on jo virrasolijoin problemu, eigo opastujien.

Löydy opastujil muuduigi problemua, sanommo, lämmitysbatareih rodih loukko, pidäy olla buabanke, ku häi on voimatoi libo tramvai muren matkas.

Ainos suau olla käymättäh urokoile, musta vai, ku nämmile urokoile jo nikonzu et puutu!

Tilua “Oma Mua” vuvven 2012 toizele puoliškole da sua arbajazis lahjua.

Nimi, sugunimi _____

Adressi, tel. _____

Tämä lippu työnä libo tuo toimitukseh: Petroskoi, Titovan piha, 3, Oma Mua -lehti, pertit 102, 109.

Stokgol'mas olles minä kačoin, kui luajitah uudizii da ohjelmii, sego ozutin omii neroloi.

Opastumal neruo vai liženöy

OL'GA KUZMINA

Kahten nedälin aigah minul puutui olla vaihtotomittajannu Ruočin valdivon televiidenien suomenkielizes toimitukses. Täs autoi yhtehine sobimus mejän TV:n kanzalliskielizen toimituksen da Ruočin valdivon televiidenien suomenkielizen toimituksen välil.

Statistiekian mugah Ruočis eläy läs 450 000 ruočinsuomelastu. Heih niškoi vuvves 1988 alga-

jen ruadau suomenkielinen toimitus. Ruočin, Suomen sego toizien mualoin tärgielöis uudizis sane-lou 12 toimittajua. Uudizii ozutetah joga päiviä, sen ližäkse lebopäivinni efi-ras on Karamelli-niminen lapsien ohjelmu. Ruočis se on ainavo lapsile tarkoi-tettu suomenkielinen ohjelmu.

Stokgol'mas olles minä kačoin, kui luajitah uudizii da ohjelmii, sego ozutin omii neroloi. Toimitukses kai toimittajat paistah kes-

kenäh suomekse, sendäh minul se oli hyvä kieliharjoittelugi. Monet toimit-tajat kuvatah da leikatah s'uziettoi iče. Ken ei malta, kävvy opastuskursiloile.

Ongelmat heil ol-lah samat kui meilgi. Ainos pidäy ičcie rahvas-tu, ket paistah suomekse. Äijy suomen kielen tiedä-jä ruadau kul'tuuru- da opastusalal. Halličuksen sego toizien virastoloin edustajien paginoi kiän-netäh suomekse. Hyvän-ny abuniekannu toimituk-

ses on toimittai Suomes-päi. Häi työndäy äijän jo valmistu s'uziättua. Hyvännny puolennu on segi, gu kai s'uzietat kiännetäh ruočikse, sego kaikkii uudislähetyksii suau kaččuo internetas.

Minuu otettih vastah ylen hyvin, nevvottih da kaikkes autettih. Minä kävvin kuvavuksile, pagiz-in rahvahanke, tiijustin äijän uuttu. Stokgol'mas lövvin uuttu tuttavua da uskon pidiä yhtevyvyty hei-jänke iellehgi.

Ižielpäi peritys heimohenges on mejän elinvoimu

» Erähii smietindöi karjalazien valmistumizes suomelas-ugri-lazien rahvahien fourumah

AKILAN IIVAN

Karjala-kyzymys

Tänäpäi Karjalan tazavallan karjalazien etnode-mogruafine tilandeh on ajavunnuh katastroufilizekse. No, en ole huomannuh, gu kentahto olis pärähtännyh sih nähte häädäkelluo – ei iče kanzallizet rahvasjärjestöt, a semmite tazavallan virguvaldua pidäjät, kudamil nengomaine protsessu on kui hengie hoivendai šeikku – midä vähemi erillizii omaperäzii kanzoi valdukunnas, sidä lujemi ven'alashengine yhtehine kanzuku-

kuudu. En sanoil, a luguloil tahton tovestua ven'an valdukunnas valloilleh piästetyn suurven'alashengen vierasheimozeh kandukanzoih työntyety kavottamizen vaikuttehen. Muga, Karjalan tazavallas voinien jälgizinni vuozinnu 1959-1989 -vuozien välil – 30 vuvven aigua karjalazien lugu miäry väheni 85 000 henges 79 000 hengeh, libo kaikkiedah kadoi 6 000 hengie. Nygöi uvven Ven'an ohjailtavan demokruatien vallan vuozinnu vuvves 1989 vuodeh 2010, se 21 vuvven aigua tazavallan karjalazien lugu hubeni 33500 hengiel (vuvvennu 1989 oli 79 000, a vuvvennu 2010 ainostah 45 500 hengie).

Vengrien tiedomies Janos Pusztay vuonnu 2004 nelländes Suomelas-ugrilazien rahvahien Muailmankongressas Tallinnas miäritteli karjalazen kanzan igälangan piduhuttu. Hänen ennustuksen mugah vuodeh 2093 menses karjalazii Ven'al jäy vaiku 12 tuhattu da heis Karjalan tazavaldah nenga 8 tuhattu hengie.

→ Jatkuu. Algu n:lois: 14, 15, 16, 17, 18

Tokovai-toko

» TOIMITUKSEH KIRJUTETAH

ALEKSANDR KRÄKKIJEV

Erähän innun-mannun aigazen ulgomualazen viizahan miehen syvän da miel-dykiinnittäjän ajatuksen mugah "tervehes rungas on terveh hengi". Eihäi mieli miel-dy riko, tietäväine, dielo. Ga kallis sana, paginkygy voi virittä, vediä omah regeh ei vai herkäh uskojua.

Suasgo uskuo sanal, kannattua sidä käyttömaltajah nygyaigah jo ammussah kylläl kypsyntty nevvondua? Yhtelläh opin sovittua yhteh kunnolleh mielevy da hyövylline, tuvva sille tävvelline pädevys, piästä maguh. Kuni kabjat loškau, haudu lauččah ei roih. Pien parembannu liikkuo jallai, tuttavujen linnah, himos juurduo tiä elämäh. Suures linnas eläjes eihäi suas olla hairvuksis, yöksyö. Enhäi ole korves.

Linnan mikroalovehet da taloin kompleksat rakendetah leikkuamattah kogonah koskemattomua meččiä, luadimattah vahinguo luonnole. Ažno erillizii puuloi järren mugah vardoijah gu silmänteriä. Net ei mennä tuhoh, ollah huomivos, piäzemättah murjottavakse.

Muga mieli käsköy alalleh mennä kävelemäh sih hojettuh meččäh, kunne yksi harpavus on matkua, olla ihastuk-

sis, kuunnelles huondekses linduzien pajoloi. Ehtypuoles, pajolinduloin vaikastuttua, ilozas mieles muga himoittau hengittäi tävvel ryndähäl tervehellisty ilmua vägevän pihkantuoksun kel, kuunnella kabrastetun suarnumečän hienostunnuttu, arbeitsellistu luonnollistu šupetustu da hil'azuttu. Verduamatoi, erinomaine luonnon kaunehus ällistyt-täy, lumovuttau.

Ezimerkikse, Helsingin Kivikos da Kontulas on yksi linnan kaunehembis da suurembis yhtenäzis linnanmečis. Sen troppazil aijoitellen juostah, lipatah, kävelläh, äijät liikutah kävelykepit käis, ližäten vauhtii, hyčyl, talvil hiihtetäh liikunduviraston kunnospiettävil laduloil.

Ehtil sil meččyalal pietäh juoksukrossua, orientiirukilboi da silloi-toiči armiehotetut harjoitellah sodaneruo.

Mečän piälimäine n'okoh (kebjeijal-gazien kestäččy suksiniekoim ruaju) kiemurdelou kus kallivoloin harjandehtu myöte, kus kierdäjän niidy, konzu nosten yläh korgiele mäile, konzu jyrkästi heit-tähes alah, kuni lagevuksel se ei levne meččydogakse. Tietäväine dielo, huonohvalmistunnuol kävelijäl libo hiihtä-jäl on parembi kieldävyö sen käytös, gu tämä ei ole heile vägie myö, kuni ei kirke-tä vähin vähäzin. Ga eihäi se ole vai yksi ainovo variantu. Kaikin vallitah omale ičele tien omien mahtoloin, rungallizen

Helsingin Kontulas on yksi linnan kaunehembis da suurembis yhtenäzis linnanmečis.

kunnon mugah, parandajen da lujittajen omua tervehtyty. Innostunnuot nenga karastetah iččiedäh, tuulatetah ajatuksii. Kai kulgutiet da troppazet on čopakosti merkitty. Et sego, etgo puutu umbikujoh. Tien viittehet tullah abuh, nevvotah, ei jätetä ihan turvattah.

Aloveh on ylen puhtas, gu eläjil on sidä myöte liikkujes tavannu kerällä toppii da panna net tropan varrel olijoih toppukap-poih. On sie lauččastugi, kunne, pietel-len livundua ielleh, voi azettuo huogavole

da, suaduu tuuldu purjehet, jatkua matkua. Sanotah: "Kurgie hernehes et vieraita." Mugaže lykykästi sinne sijoitetut eri kohtih nygyaigazet kallehet treninguveh-kehet lihaksien da nivelien lujendamizekse vietäh iččeh, kuhkutetah liikkuujua rahvoidu. Net kohtat ei kazvoituta ohtoil, eigo rigevytä. Ei nikenen käzi nouze niidy murendamah muruzikse mielenkäskyl, ei lövvy kaiduoččuvarraskuuriččua näpistiä niidy.

→ Jatkuu

“Meis tuači niken ei rubie ruadamah”

» Aaro Mensonen oli Karjalan Kielen Seuran halliükses ihan seuran perustandanpäivis

JELENA FILIPPOVA

Karjalan Kielen Seura perustettih vuvvennu 1995. Sil aigua Aaro Mensonen tuligi seurah. Sit samazes aijas mies kuului seuran halliükseshegi, äski tänä keviän lähti halliüksespäi iäre. Ga lähtiettyy omua ruaduo, kudamua on ruadanuh karjalan kielen hyväkse, ei hylgiä, sidä ei ni mieles olluh.

– Olen hätken ruadanuh. Meilhäi ainos ruavos sanotah: olet ku kuuzi vuottu samas ruavos olluh, sit tulou kiirehel lähtie toizeh ruadoh. Hätkembän ku ollet, sit tulou vai aijan menetäny, tolkuu ei ole, muhe-loittau Aaro. – Pidäy tilua toizilegi andua, anna uuttu rahvastu tulou. Voinhäi minä iellehgi olla seuras dai olengi. Aktiivizennu voibi olla halliüksesgi olemat-tah.

Seiččementostu vuvven aigah yhtes seuralazienke on ruat-tu äijän. Seuran dieloloi hyvin tiijämmö. Aaro Mensostu hyvin tunnemmo hänen luajittuloin kniigoin täh. Yhtes L’udmila Markianovan kel on luajittu karjalan kielen kielioppi suome-lazih nähte. Opastummo karjalakse -kirju piästettih ilmah vuvvennu 2006. Sih aigah se oli ensimmäine da ainavo tuommoine kielioppi suomalazil. Kniigas kieliopin ližakse on dialogua da tekstua lugiettavakse, karjalastu pajou, sananpolvie da sanan-piädy.

Tämän suuren ruavon jälles Aaro Mensonen luadi vie kaks-kniigastu “Taratammo karjalakse” da “Nenga enne elettih”.

« Tänä sygyzyn karjalan kiely ruvetah opastamah Jovensuus, Imatral, Lappeenrannal.

Aaro Mensonen: “Joga päiviä pidäy karjalakse paista, ei vai pruzniekois”. KUVA: JELENA FILIPPOVA, “OMA MUA”

On hänel vie viizi hoikkastu kniigastu – tetrattii – luajittu, niilöis on hyvä abu niilöile, ken tahtou opastuo karjalan kiely da enämbän tiijustua karjalazien tavois da ruadolois. Jälgi-mäzis Aaro tiedäy tottu äijän.

Kuldua kallehemi

Aaro Mensonen on roinnuhas Salmin Koveras umbikarjalazeh pereheh. Perehes on seiččie lastu, Aaro on kolmandekse vahnin.

Voinan täh vuvvennu 1939 Mensozet ensimmänen kerran lähtietti omas koispäi iäre, sit jongoi vuvvennu 1944 ijäkse tuli jättiä oma mua da muuttua Suomeh. Muutettuu pidi vaihtua sugunimigi, Menšoin perehes tuli Mensozen. Alguudah myöte Koveran čupul oli

vai kaksi taloidu: ensimmäine oli Menšoin, toine – Bolšoin. Vikse venälazien luaduh sanottih da oldih nämmien taloloin ižändät yksi nuorembi tostu.

– Sidä aigua, konzu elimmö Koveras, mustan kudakui. Silloi minul oli nelli-viizi vuottu igiä. Nostimmo iče uvven koin, ku endine talvivoinan täh paloi. Mečästimmö, kalastimmo, marjastimmo. Tämän vuoh eletti rahvas. Žiivattuagi oli, kaikis ruadolois pidi olla, lapsinnu harjaitettih ruadoh, mustelou Aaro.

Eigo tänäpäi ole kodii jäännyh, eigo nimidä, meččy vai sil kohtua kazvau. Äijän kerdua Aaro on käynnyh omile kodikonnuile. Salmilazien kel on pietty äijy yhtehisty piduo da vastavustu. Olihäi Aaro Mensonen myös Suomes ruadajan Jo-

« Yliopistoh pidäy suaja vie varzin-karjalan murdehen, paistihäi net, ket muutettih Pohjois-Suomeh varzinkarjalakse da livvikse.

vensuun salmilazien pitäjäseuran piälikkö.

– Konzu enzi kerdua tulin sinne, hätken ečin omua kodi-paikkua. Sigäläzet rahvas jongoi kzytytti: “Sinä kulduago sie ečit?”. En, sanon, äijä kal-lehembua – omua kodii, jatkau paginua Aaro Mensonen.

Ozakse on kenenke paista

Aarol kois paistih vaiku karjalakse, Suomeh tulduugi kiely ei vaihtettu. Tuatto da muomo mugai ei ni opastuttu pagizemah suomekse, ellendettih vai. Aaro, konzu školah vai lähiti, opastui suomen kieleh.

– Ei se jugei olluh. Mustan konzu školas ensimmäzii ainehkirjutuksii kirjutin, duumaičin: kuibo minä nygöi kirjutan, ku en malta kirjuttua suomekse, kai tulou vai karjalakse. Konzu ylembäzih kluassoih menin, kirjutin ainehkirjutuksen kilbah kondielois, kudamat eletti mejjän susiedoilluo Koveras. Niilöin kel vägi äijän kižaimmo. Sit vaste tämän kirjutuksen kirjutettuu sanoin iče: nygöi minä sidä kiely maltan, sellittäy mies.

Karjalan kielehgi tottu sanuo pidi opastuo. Eihäi sil kirjutet-

» Aaro Mensonen

- Eläy Jovensuus.
- Oli oftsieran ruavos, nygöi on eläkkehel.
- Maltau seiččie kiely: suomen, ruočin, saksan, anglien, latinan, vähäzen ven’an. Karjalan kieli on muamankielenny.
- Mieliruavot: mečästys, kalastus, mečänhoido, lugemine.
- On kaksi lastu, viizi bunukua.

tu, paistih vai. Aaro opastui sih iče dai oli kerran toizen karjalan kielen kursiloil. Sit iče rubei Jovensuus opastamah karjalan kiely. Mensozen suvus sanakse äijät ollah opastajat.

Tänäpäi Aarol ozakse on kenen kel paista karjalakse: sizärien da vellienke, dovarišoinke. Omii bunukkoigi mies rubei harjaittamah karjalan kieleh. Sellittäy ainos, kui se libo tämä sana on karjalakse.

Karjalan kieli Aaro Mensozele rodih tärgiekse ruavokse, mieliruavokse, kudamah, kui iče sanou pidäy jogahizel karjalazel olla kunnivoičustu, tahtuo da sydämes lähtyö. Sih pidäy andavuo, sit äski roitah tulokset.

Tuliet hommat

– Olen duumainnuh, ku tuli-el voizin kiändiä erähii kniigoi karjalakse. Ainos olen oppinuh kuda-midä kiändiä. Kačo, L’udmila Markianova rubei kiändämäh Juhani Ahuo. Hänen kniigat ollah lähäl mollemban puolen karjalazii. Moizii kniigoi pidäs kiändiä, mietti tuliedu ruaduo mies. – Onhäi nygöi “Kalevala” kiännetty. Olin sen tarkastajannu, kolmeh-nelläh kerdah sen kačoin. Nygöi suomalazet, kačo, ket on lugiettu sidä karjalankielisty “Kalevalua”, ei muga rakkahal školas suomenkielisty lugiettu, kui sidä karjalankielisty, kanzi kandeh da hyväl mielel.

Tärgienny Aaron mieles on myös iänikirjoin da digikirjaston luadimine. Tämän vuoh voibi suaja nuordu polvie karjalan kielen kehitändäh.

– Nuoret ollah kiinnostunnuot kieleh da omih juurih. Hyö ollah avvoimielizet, tirpaväizet. Vahnat omal aigua ei tahtottu paista karjalakse, huigei oli. Meidy tiä sanottih ryssikske. Hätken muga oli, rahvas tahtottih hyllätä kieli. Ga se kielen arvostus nygöi järilleh tuli.

Olen varmu, edehpäi mejjän dieloloi niken ei vie, kui karjalazet iče vai. Olen optimistu, tuli aigua kielel on. Onhäi kieli nygöi parembas tilas dai ainos vai ližiä opimmo suaha.

» Tuloksii da toivomuksii

– Suomen školis ennepäi ei olluh opastustu karjalan kielel. Tänä sygyzyn karjalan kiely ruvetah opastamah Jovensuus, Imatral, Lappeenrannal.

– Yliopistoh on suadu professuuru karjalan kielel, opastus on livvikse da vienakse. “Se suuri ruado oli ruattu, hyvä ku opastus on eri murdehil. Tahtozimmo vie varzinkarjalan murdehen suaja. Ket muutettih Pohjois-Suomehähä paistih varzinkarjalakse da livvikse”, sellittäy Aaro Mensonen.

– “Suomes karjalan kieli on viralline vähembistökieli, ga emmobo vie tozidielos tugie sen verran kui muut vähembistörahvas suannuh. Net kai pidäy suaha, se on aiga tärgei”, on varmu mies.

– “Kielen opastuksen ližakse, pidäy karjalazet syöimizet tuvva nägövih. Tiijämmö vai šipainekat, a piirualoi on kymmenii, hyväi piirualoi. Pidäy mustua kätiruadolois dai pajatandasgi”, toivou Mensonen.

“Zdorovo, Kužjävut! Anda kaloid!”

Keviäl opastujat piädykauti kirjutetah omii diplomu- da kursuruadoloi. Tuandoi Karjalan da vepsän kielen laitoksen opastujat pietih omal tiedokunnal tutkimuskonferensii. Yhtet lugietti omii vie ei loppussah kirjutettuloi kursuruadoloi, toizet muite saneltih opastundovarišoiile sih nähte, mih hyö ollah kiinnostunnuot.

HAUTAJAISET SEESJÄRVELLÄ

Kaikista rituaaliloista meijän elämässä vielä voit nähä paremmin hautajaisrituaalin. Še kaikista on konservatiivisimmin. Muut on unohtun ta jänyn kirjoih ta vanhojen ihmisen muistiloih. Tietyšti še ei ole säilyn kokonah. On säilyn vain muutamie elementtija, a itkuvirreista jäi vielä vähempi. On vaikie vaššata mintäh še rituaali on vielä elošša, voi olla jotta hiät, esimerkiki, voit pityä mootikkaisti, ka hautajaisrituaalilii mootta ei kuuluu.

Konša ihmisella tuli aika kuolla hanen viereššä oli ihmise, ei šuanun jättyä häntä yksin. Sih aikah niken ei itken, se oli tärkie, ihmiset vuotettih kun ihmini kuolou. Kun še tapahdu pokoiniekan pantih lattiella oljen ta vanhojen vuatteijen piällä ta šuun piällä pantih valkie paikua (šanottih, še pantih šen vuokši, jotta pahahenki ei tulis pokoiniekkah ta še voisi rauhašša männä toiseh muajilmah ta eikä häirinnyn ely elävillä ihmisillä). Ta šen otettih pois, konsa muah pantih. Šukulaiset taikka kennih naisista alko itkömäh. Täh kohtah kuuluu ensimmäini lyhyt iänellä itku.

Monešša paikašša itkijä pyysi pokoiniekkua tulla tijustelema heitä lintuna, tahottih nähä häntä šielä. Tavallisešti, lintu oli joučen. Ta monilla rahvalla on šemmoni mieli, jotta joučen on pyhälintu. Teppo Stafefef, Sel’lin kylästä kerto: konša kuoli hänen veikko Piterissa ni hänen šielu tuli jouččenena tuaton talon luokše. Tai tänä päivänä tuli kirjaini ta alotettih virttä itkömäh. “Ken rukoilou še muuttuu valkeikši jouččenekši, ken ei, šen piessa ottou, ta se ihmini ei näytävvy jouččenena”.

Pesiällä ruavosta annettih pokoiniekan vuattiet. Vuattiet, kumpasissa ihmini kuoli, poltettih ta mitä oli hänen alla. Muissa piirilöissä poltettih käsityöt kumpaset ihmini ei kerinnyn luatie loppuh, ka Seesjärveššä kun pokoiniekkah oli pirtissä, kolme paivyä, luajittih loppuh hänen ruavon. Ajateltih, jotta še helpottou šielun erottamisen ruumehešta.

Konša pokoiniekkah oli pantu omalla paikalla, kaikki mähint juomah čäijyö. Ensimmäisekši valettih čäijyö pokoiniekkah, ta joko huomeneš valettih uuvven čäijyön.

Nyt tästä ajašta alotettih itkömäh. Ennein itettih kaikki ken maltto: šukulaiset, tuttavat, nuapurit ta muut. Ka jokahini itki omin tavoin, jokahisella olthi omat sanat. Yöllä ei itetty.

Itkömäh alotettih huomenekšella, konša päiväni noušou. Pokoiniekkah kučutah juomah čäijyö. Kyšyttih häneltä kuin matka mänöy toisella ilmalla. Itkijä yrittäy itkusanoin noššattua pokoiniekan, ka ei voi. On tärkie, jotta pokoiniekan kera paissah vain itkuvirsien avulla...

Itettih koko matan kalmismuan šuate, kučuttih muita pokoiniekkah ottamah vaštah uušii tulija. Kun ihmini tulou pirttih, hänellä ennein kaikkie pitäy kolme kertua koškue kiukuata ta peššä kiät. Voijah vielä kačču karšinah ta sanuo “Kuin tämä pimie kadou, senin sie kadou vačasta miun, piälakasta kai...”

Tatjana DEMBITSKAJA, 4. vuosikursu

← Loppuosa. Algu n:s 18

Vuvvennu 2005 Jyrgiläs uvvessah ruvettih pidämäh Miikulan päiviä.

KUVA: KIRILL OGNEV

Miikulan päiväle Jyrgiläh

» Tänävuon Miikulan päiviä Jyrgiläs ruvetah pidämäh jo kaheksattu kerdua

OL’GA OGNEVA

Kevät-Miikulan päivy, kudamua pietäh 22. oraskuudu, on rahvahan kalendarin mugah enzimäine kezäpruazniekku. Kevät-Miikulas algavutah peldoruavot. Ei sudre karjalazet sanota: kevät-Miikul kylviä käsköy. Kezävytäh puut da mua: durmušal jo kazvau uuzi vihandu heinäine, jo voibi laskie žiivatat pihale. Kevät-Jyrgi (06. oraskuudu) tuou heiniä takkazel, a kevät-Miikul kogo riel. Täh aigah ku siäthäi jo lämmitäh, ga jo kuulet kägöingi kukkumas. Sihgi näh on karjalaine sananpolvi: kevät-Miikulannu kägöil pidäs kukkuo, hos huavan liukus.

Kevät-Miikul on Vieljärven Jyrgilän oma pruazniekku. Sidä on pruaznuittu Jyrgiläs ilmazen ijän. Rahvas lähikylispäi ainos käydih Miikulan päiväle Jyrgiläh. Nuorižot parahat ruutat keral kiirehtettih kižoih da bes’odoih, ruavahembat – goštih omiellou.

Vuvvennu 2005 Jyrgiläs uvvessah ruvettih pidämäh Miikulan päiviä. Pruazniekas pajat-

tamas da pläššimäs suau nähtä parahii pajou- da tansujoukkoloi, kuduat ozutetah tozi karjalazii pajoloi da tansiloi. Kui ennevahnas, kuuluu soiton iäni, tiä ei ole magnitofonua soittamas. Pruazniekas ainos paistah karjalakse, lopus rahvas kaikin yhtes kižatah da pläšitäh pihal.

Tänävuon Miikulan päiviä Jyrgiläs ruvetah pidämäh jo kaheksattu kerdua. Se roihes pyhänpäin, 20. oraskuudu, 12. 00 aigua endizen kluuban pihah. Jyrgiläh uskaldettih tulla pajattamah priäžäläine ”Meijän pajo”, Bes’odaine-joukko Čalnas da Viidanen kyläspäi da Timoi Munne Suomespäi. Kuigi mennyt vuozin suau kuulta čomua karjalastu pajou hyväl karjalan kielel da yhtes tansie karjalazii tansiloi. Pruazniekan aigua pietäh arabazetgi. Roih vie kudamidä muudugi. Terveh tulgua Jyrgiläh Miikulan päiväle!

→ Ližiä tieduo pruazniekkah da Jyrgilän kyläh näh voitto suaha vkonakte -sotsialuverkos Jyrgil Karjala –nimizes joukos: <http://vk.com/club31102756>.

» MIDÄ? KONZU? KUS?

04/04 – 25/05
Kul’tuuruministerstvu
Aleksandr Trifonovan Toine real’nosti -ozuttelu

17/05
19.00
Kanzalline teatru
Sinitavahan pajot -spektakli suomen kielel.

19/05
18.00
Kanzalline teatru
Pyhäzy dielo -spektakli livvikse. Spektaklis ezitytäh Karjalan tuntietu artistat Pekka Mikšijev da Vieno Kettunen.

24/05
18.00
Kanzalline teatru
Hodari-spektaklin enzi-ildu. Spektakli on luajittu Vasilii Firsovan suarnoin mugah.

» HYVITTELEMMÖ!

Omua hyviä ystäviä
L’UBOV’
FILIPPOVUA

hyvitelemmö roindupäivänke! Toivotammo sinule lykkyy, perehozua, suvaičustu da kaikkie hyviä!

Jelena Migunova da Irina Gusar

» HYVITTELEMMÖ!

ANNA
USOVUA
hyvitelemmö

roindupäivänke! Ozua sinule, perehobuu, lykkyy da menestysty kaikkis ruadolois!

Ruadovarišat

» SIÄNENNUSTUS

	Petroskoi		Anus		Priäžy		Suojärvi		Sortavala		Pitkyrandu	
	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY	YÖ	PÄIVY
17/05	☁ +5	☁ +9	☾ +5	☁ +9	☁ +5	☁ +9	☁ +4	☁ +9	☁ +4	☁ +9	☁ +3	☁ +7
18/05	☁ +4	☁ +9	☁ +5	☁ +10	☁ +4	☁ +10	☁ +3	☁ +10	☁ +3	☁ +9	☁ +3	☁ +8
19/05	☁ +3	☁ +15	☁ +4	☁ +15	☁ +4	☁ +13	☁ +4	☁ +13	☁ +4	☁ +13	☁ +4	☁ +14
20/05	☁ +5	☁ +16	☁ +5	☁ +17	☁ +5	☁ +15	☁ +5	☁ +15	☁ +5	☁ +16	☁ +5	☁ +16
21/05	☁ +5	☁ +17	☁ +6	☁ +17	☁ +6	☁ +17	☁ +6	☁ +18	☁ +6	☁ +18	☁ +6	☁ +19
22/05	☁ +6	☁ +18	☁ +8	☁ +19	☁ +7	☁ +18	☁ +7	☁ +18	☁ +7	☁ +18	☁ +8	☁ +21
23/05	☁ +8	☁ +19	☁ +9	☁ +21	☁ +8	☁ +20	☁ +8	☁ +20	☁ +9	☁ +21	☁ +9	☁ +20

On otettu: www.gismeteo.ru

HALDIVOICIJAT: Karjalan tazavallan Zakonoinhyväksyndykerähmö, Karjalan tazavallan halličus, Karjalan Rahvahan Liitto da Alustettu kezäkuus 1990

Piätoimittai Natalja Sinitskaja Julguamon da toimituksen adressi:

Titovan piha 3, 185035 Petroskoi, Karjalan Tazavaldu
→ Tel: (814-2) 78-05-10
→ E-mail: omamua@mail.ru
INTERNET: <http://omamua.rkperiodika.ru>

ILMAHPIÄSTÄI:

→ Valdiovolline Periodika-laitos
→ Painettu Verso-painamos 185031 Petroskoi, Varkauksen randu-uuličču, 1a
→ Kirjoile pani Ven’an Federatsien kirjupainoalan komiteti
INDEKSU 51894

→ Registrunumeru 0110927
→ Painettavakse on allekirjutettu 12.00
→ Painandulugumiäry 700
→ Tiluandu 425
→ Hindu 10 rubl’ua

Redizainu – Fenomen-mediajoukko (Piiteri) www.design-smi.ru

ISSN 0110-9278

9 770110 927009

Ezmäinargi 21/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 01.00, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/С «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20, 04.20 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.15 Между нами, девочками
17.00 Жди меня
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ПОБЕГ - 2»
22.30 Первый класс с Иваном Охлобыстиным
23.30 Вечерний Ургант
00.00 Познер
01.20 Непутевые заметки
01.40, 03.05 Х/Ф «НЕЗВАННЫЕ»
03.20 Д/ф «Недолюблила, недожила...»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00 С новым домом!
09.45 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50, 16.45 Дежурная часть
12.00 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/С «СВАТЫ»
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «САМАРА»
23.50, 04.20 Городок
00.50 Вести+
01.10 Профилактика
02.20 Х/Ф «СТАЯ»

РОССИЯ К

07.00 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.40 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10, 01.25 Д/ф «Авиньон. Место папской ссылки»
12.25 Линия жизни
13.25 Д/с «История произведений искусства. Смерть Сарданапала»
13.50 Спектакль «Дома вдовца»
15.40, 19.30, 23.40 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.10 Д/с «Поместье сурикат»
16.55 Д/с «Фабрика памяти: Библиотека Российской академии наук»
17.20 III Международный фестиваль Мстислава Ростроповича. «Парад виолончелистов. Приношение Ростроповичу»
18.35 Д/с «Норманны»
19.45 Главная роль
20.05 Сати. Нескучная классика... с Диной Рубиной
20.45 Полиглот
21.30 Острова
22.10 Тем временем
22.55 Золотой век Таганки: «Пугачёв»
00.05 Д/ф «После Пушкина»
00.35 Говорящие камни. «Великое переселение. Послание скифов или загадка золотого оленя»
02.30 Д/с «История произведений искусства. Управляющий Эбих-Иль»

Toinargi 22/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/С «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20, 03.55 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.15 Между нами, девочками
17.00 Жди меня
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ПОБЕГ - 2»
22.30 Д/ф «Никита Хрущев. Голос из прошлого»
23.30 Вечерний Ургант
00.20 Гражданин Гордон
01.25, 03.05 Х/Ф «ИСТОРИЯ РЫЦАРЯ»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00 С новым домом!
09.45 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50, 16.45 Дежурная часть
12.00 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/С «СВАТЫ»
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «САМАРА»
23.00 Евровидение-2012. Международный конкурс исполнителей. 1 полуфинал. Прямая трансляция из Азербайджана
01.00 Вести+
01.20 Профилактика
02.30 Честный детектив
03.00 Х/Ф «СИДАЧАЯ ЦЕЛЬ»

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10, 20.45 Полиглот
12.55, 18.35 Д/с «Норманны»
13.50 Пятое измерение
14.20 Х/Ф «ТРЕТЬЯ МЕЩАНСКАЯ»
15.40, 19.30, 23.40 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.10 Д/с «Поместье сурикат»
16.55 Д/с «Фабрика памяти: Научная библиотека Томского государственного университета»
17.20 III Международный фестиваль Мстислава Ростроповича. Максим Венгер
18.15 Д/ф «Мистрас. Развалины византийского города»
19.45 Главная роль
20.05 Власть факта
21.30 Больше, чем любовь
22.10 Игра в бисер с Игорем Волгиным
22.55 Золотой век Таганки: «Гамлет»
00.00 Х/Ф «КАРТУШ, БЛАГОРОДНЫЙ РАЗБОЙНИК»
01.45 В. Моцарт. Дивертисмент №1. Исполняет камерный ансамбль «Солисты Москвы». Дирижер Ю. Башмет
02.50 Д/ф «Камилл Писсарро»

Kolmaspäiv 23/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/С «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.15 Между нами, девочками
17.00 Жди меня
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ПОБЕГ - 2»
22.30 Среда обитания. «Пикник на обочине»
23.30 Вечерний Ургант
00.20 В контексте
01.25, 03.05 Х/Ф «ПАРИЖ! ПАРИЖ!»
03.35 Т/С «БОРДЖИА»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00 С новым домом!
09.45 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50, 16.45 Дежурная часть
12.00 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/С «СВАТЫ»
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДОРОГА НА ОСТРОВ ПАСХИ»
23.45 Антарктическое лето
00.30 Вести+
00.50 Профилактика
02.00 Х/Ф «СМЕРТЕЛЬНЫЕ ПРЕСЛЕДОВАТЕЛИ»
04.05 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10, 20.45 Полиглот
12.55, 18.35 Д/с «Норманны»
13.50 Красуйся, град петров! Зодчие Михаил Земцов, Пьетро Трезини, Антонио Ринальди и Иван Старов
14.20 Х/Ф «КАТКА - БУМАЖНЫЙ РАНЕТ»
15.40, 19.30, 23.40 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.10 Д/с «Поместье сурикат»
16.55 Д/с «Фабрика памяти: Вологодская областная универсальная научная библиотека»
17.20 III Международный фестиваль Мстислава Ростроповича. Гражданин Вселенной
18.35 Д/ф «Книга Страшного суда»
19.45 Главная роль
20.05 Абсолютный слух
21.30 Д/ф «Дело «Весна»
22.10 Магия кино
22.55 Золотой век Таганки: «Дом на набережной»
00.00 Х/Ф «КАРТУШ, БЛАГОРОДНЫЙ РАЗБОЙНИК»
01.40 Р.Щедрин. Сюита из оперы «Не только любовь»
02.50 Д/ф «Кацусика Хокусай»

Nelläpäiv 24/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00, 03.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/С «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.15 Между нами, девочками
17.00 Жди меня
18.45 Давай поженемся!
19.50 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Т/С «ПОБЕГ - 2»
22.30 Человек и закон с Алексеем Пимановым
23.30 Вечерний Ургант
00.20 На ночь глядя
01.15 Д/ф «Rolling Stones» в изгнании
02.30, 03.05 Х/Ф «ЧЕРНАЯ ВДОВА»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00 Свой взгляд
09.45 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50, 16.45, 04.45 Дежурная часть
12.00 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/С «СВАТЫ»
18.55 Прямой эфир
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/С «ДОРОГА НА ОСТРОВ ПАСХИ»
23.00 Евровидение-2012. Международный конкурс исполнителей. 2 полуфинал. Прямая трансляция из Азербайджана
01.00 Вести+
01.20 Профилактика
02.30 Горячая десятка
03.40 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Наблюдатель
11.15, 01.55 Т/С «ПЕРРИ МЭЙ-СОН»
12.10, 20.45 Полиглот
12.55 Д/ф «Береста-береста»
13.10 Д/ф «Апостолы слова»
13.50 Третьяковка - дар бесценный!
14.20 Х/Ф «ПРОСТИТУТКА (УБИТАЯ ЖИЗНЬ)»
15.25 Сказки из глины и дерева. Филмоновская игрушка
15.40, 19.30, 23.40 Новости культуры
15.50 Мультфильм
16.10 Д/с «Поместье сурикат»
16.55 Д/с «Фабрика памяти: Холмогорские библиотеки»
17.20 III Международный фестиваль Мстислава Ростроповича. Оркестр де Пари
18.05 Д/ф «Константин Циолковский. Гражданин Вселенной»
18.35 Д/ф «Книга Страшного суда»
19.45 Главная роль
20.05 Черные дыры, белые пятна
21.30 День Славянской письменности и культуры
22.55 Золотой век Таганки: «Мастер и Маргарита»
00.00 Х/Ф «МОЛЧАНИЕ ЖАННЫ»
01.25 Выступает Камерный хор Московской консерватории. Художественный руководитель и дирижер Б.Тевлин
02.50 Д/ф «Гилберт Кит Честертон»

Piätteniçy 25/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
05.05 Доброе утро
09.20 Контрольная закупка
09.50 Жить здорово!
10.55 Модный приговор
12.20 Т/С «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.15 Т/С «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.15 Между нами, девочками
17.00 Жди меня
18.45 Поле чудес
19.50 Пусть говорят с Андреем Малаховым
21.00 Время
21.30 Достояние Республики: Михаил Танич
22.40 Х/Ф «ЛЮДИ В ЧЕРНОМ - 2»
01.10 Х/Ф «ИНФОРМАТОР»
03.15 Х/Ф «БОЛЬШОЙ КАБЬОН»

РОССИЯ 1

05.00 Утро России
09.00 Мусульмане
09.10 С новым домом!
10.05 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.30, 20.30 Вести-Карелия
11.50, 16.45 Дежурная часть
12.00 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
14.50 Т/С «ЕФРОСИНЯ. ТАЁЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/С «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/С «СВАТЫ»
18.55 Прямой эфир
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 Футбол. Товарищеский матч. Россия - Уругвай. Прямая трансляция
22.45 Х/Ф «ПРИГОВОР»
00.40 Х/Ф «ДОЛГ»
02.40 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
04.20 Городок

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00, 15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.20 Х/Ф «СЕМЕРО СМЕЛЫХ»
11.55, 23.10 Д/ф «Кафедральный собор в Шпейере. Церковь Салических императоров»
12.10 Полиглот
12.55 Д/с «Норманны»
13.50 Письма из провинции
14.20 Х/Ф «КРУЖЕВА»
15.50 Д/с «Поместье сурикат»
16.10 Билет в Большой
16.50 III Международный фестиваль Мстислава Ростроповича. Закрывшие. Оркестр Академии Санта-Чечилия. Дирижер Антонио Папано. Солистка Юджа Вонг (фортепиано)
18.35 Д/ф «Чудо, дремлющее в нас. Юргис Балтрушайтис»
19.00 Смехоностальгия
19.45 Гении и злодеи. Алан Эмтисон Тьюринг
20.15, 01.55 Искатели. «Последний схрон питерского авторитета»
21.00 Спектакль «Лица»
22.20 Линия жизни
23.55 Вечер в Политехническом музее «Вслух». Позвизя сегодня»
00.50 Роковая ночь с Александром Ф. Скляр. Рэй Чарльз. Концерт в Монтрё, 1997
02.40 Д/ф «Олинда. Город монастырей»

Suovattu 26/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

05.50, 06.10 Х/Ф «ШАЛЬНАЯ БАБА»
06.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
07.35 Играй, гармонь любимая!
08.20, 08.50 Мультфильм
09.00 Умницы и умники
09.45 Слово пастыря
10.15 Смак
11.00 Д/ф «Здравствуйте, я ваш Калягин!»
12.15 Х/Ф «ЗДРАВСТВУЙТЕ, Я ВАША ТЕТЯ!»
14.10 Т/С «ГАЛИНА»
18.15 Кто хочет стать миллионером?
19.20 Концерт Стаса Михайлова «Я открою свое сердце»
21.00 Время
21.20 Жестокие игры
23.00 Что? Где? Когда?
00.00 Х/Ф «ПАДЕНИЕ «ЧЕРНОГО ЯСТРЕБА»
02.45 Х/Ф «МУХА - 2»
04.40 Т/С «БОРДЖИА»

РОССИЯ 1

04.55 Х/Ф «ПЕРЕХВАТ»
06.35 Сельское утро
07.05 Диалоги о животных
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа
08.50 Субботник
09.30 Городок
10.05 Национальный интерес.
11.10 Вести-Карелия
11.20 Д/ф «А ну-ка, бабушки! От Бураново до Баку»
12.20, 14.30 Т/С «КЛЮЧИ ОТ СЧАСТЬЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
17.05 Субботний вечер
18.55 Десять миллионов с Максимом Галкиным
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/Ф «ПОВЕРЬ, ВСЁ БУДЕТ ХОРОШО»
23.00 Евровидение-2012. Международный конкурс исполнителей. Финал. Прямая трансляция из Азербайджана
02.20 Х/Ф «ПОЦЕЛУЙ БАБОЧКИ»
04.25 Комната смеха

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Д/ф «Николай Чудотворец. Чтоб печаль превратилась в радость»
10.25 Х/Ф «ДОН КИХОТ»
12.20 Красуйся, град петров! Зодчий Андрей Воронихин
12.45 Личное время. Екатерина Мечетина
13.15 Х/Ф «САМЫЙ СИЛЬНЫЙ»
14.35 Очевидное-невероятное
15.00 Партитуры не горят
15.20 Х/Ф «БУМБАРАШ»
17.35, 01.55 Д/ф «Истории замков и королей. Эдинбургский замок - сердце Шотландии»
18.30 Большая семья
19.25 Романтика романса
20.20 Мультфильм
21.35 Белая студия. Гарри Бардин
22.20 Спектакль «Пьеса для мужчины»
23.15 Д/ф «Мой похититель»
01.00 О, танго!
02.50 Д/ф «Иоганн Келлер»

Pyhäpäiv 27/05

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/Ф «ПРОРЫВ»
08.05 Служу Отчизне!
08.40, 09.00 Мультфильм
09.15 Здоровье
10.15 Непутевые заметки
10.35 Пока все дома
11.25 Фазенда
12.15 Музыкальный фестиваль «Голосающий КиВиН»
17.20 Анимационный фильм «Король лев»
19.00 Минута славы. Мечты сбываются!
21.00 Воскресное Время
22.00 Прожекторперисхилтон
22.40 Yesterday live
23.45 Тихий дом на Каннском кинофестивале

РОССИЯ 1

00.15 Т/С «СВЯЗЬ»
01.10 Х/Ф «ВСЁ ЭТОТ ДЖАЗ»
03.30 Т/С «БОРДЖИА»
04.25 Хочу знать с Михаилом Ширвиндтом
05.40 Х/Ф «ТАЙНА ЗАПИСНОЙ КНИЖКИ»
07.20 Вся Россия
07.30 Сам себе режиссер
08.20 Смехопанорама
08.50 Утренняя почта
09.30 Сто к одному
10.20 Вести-Карелия. События недели
11.00, 14.00 Вести
11.10 Т/С «КЛЮЧИ ОТ СЧАСТЬЯ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
14.20 Вести-Москва
14.30 Праздничный концерт ко Дню пограничника
16.20 Смеяться разрешается
17.35 Фактор А
19.10 Рассмеши комика
20.00 Вести недели
21.05 Х/Ф «СЕРДЦЕ БЕЗ ЗАМКА»
23.20 Х/Ф «ТЕРАПИЯ ЛЮБОВЬЮ»
01.25 Х/Ф «ПОЛЕТ ФАНТАЗИИ»
03.35 Комната смеха

РОССИЯ К

06.30 Канал «Евроњьюс»
10.00 Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым
10.25 Х/Ф «ХОЗЯЙКА ГОСТИНИЦЫ»
12.00 Легенды мирового кино
12.30, 01.35 Мультфильм
13.50, 01.55 Д/ф «Игрушки эволюции»
14.40 Что делать?
15.30 Опера «Баддерка». Парижская национальная опера
17.15 Д/ф «Джентльмен Серебряного века»
18.00 Контекст
18.40 Искатели. «Тамплиеры в Советской России»
19.25 Х/Ф «ИЗ ЖИЗНИ ОТДЫХАЮЩИХ»
20.45 Юбилейный концерт
21.35 Д/ф «Космос как послушание»
22.35 Вечер Евгения Князева в Московском международном Доме музыки «Послушайте!»
23.25 Х/Ф «80 ДНЕЙ»
02.50 Д/ф «Гай Юлий Цезарь»

HUOMIVO!

» MUSTA KAÇÇUO Karjalán TV:n kanzaliskielien toimituksen Omin silmin -ozutustu neljänpäivän 24. oraskuudu Rossija 1 -kanual 09.00 aigah.

» JOGA PÄIVÄ paici suovattua da pyhäpäivä samal kanual 14.30 aigah ollah uudizet karjalan, vepsän da suomen kiel.

» UUTTU KIÄNNÖSTY

NIKOLAI RUBTSOV

Luondoh näh

Jesli gu puut da tuuli, kudai
pedvuau puun,
Jesli gu kukat da kuu, kudai
valguau yöloi,
Vuottamattah hävittäis pois
Yhtet vai rahvas jäädäs,
Minä hos kommunizmas,
Eliä vouse en vois!

Pruazniekku
pos'olkal

Onhäi kylläl ryypätty!
Ongi st'oklii perretty!
Ongo eluo tuhlattu!
Monii akkoi hyllätty!

Kusgo lapset itkiettih...
Kusgo veičet kalskettih...
Oh, elos mejjän hullattu!
Oli sentäh... ilostu!

Karjalakse on kiändänyh
Ivan SAVIN

VLADIMIR MAZIN

Tiešuaran kives
on kirjutus

Ei silmykaivo omasta,
Ei nuoru tiedy opasta,
Ei pedäi sinuu peitä,
Ei vihmu vetty heitä,
Ku syväin ollou vaikkain,
Ku vieras mieli vedäy,
Ku kaimait sinä kaikkii,
Et löydänyh nikedä.

Karjalakse on kiändänyh
Aleksandr VOLKOV

MARINA TSVETAJEVA

Don-Žuan

Pakas huondesyöl,
Kuvven koivun ual,
Kirikközen čupulluo,
Vuota, Don-Žuan.
Vaigu minä vannondan
Kodžal da vie elaijal:
Meijän omal roindumual
Eulo välliä ukkijal.
Eigo ole fontuanua,
Kaivo kylmänyh.
Jumaldoman obrazan
Jyrkäh silmät novvetah.
Ei gu tyhijä kuunneltas
Toiči čomat neičykät,
On meil ylen helevy
Kellon helizendy.
Mugai eliä voinnus,
Kuni en vai vahnane,
Vai ku huulii ei ollus
Sinun, Don-Žuan...

Karjalakse on kiändänyh
Valentina LIBERTSOVA

Smiettimättömät šeikat

» KERDOMUS

P'OTR SEM'ONOV

Nellikymmen nelländen vuvven keskikezä. Suomen armii ravieh myösty. Topasjärven da Rodinjärven välil oldih suuret da hirviet torat. Niilöis tapetih da ruanittih äijy sodamiesty. Armieloin ielleh mendyy rahvas käveltih mečäs da torakohtil ečittih mittumuatahto syömisty da toizii sualehii. Dai brihačut käveltih sie.

Kerran Rodinjärven yheksävuodizet brihačut Vas'a da Loša lähtiettih Topasjärvehpäi, mendih vähilleh Kirvesjärven tiešuarassah da ihan smiettimättäh loittonsah huomattih rammiččijan miehen harmualois vojennolois sovis vintouhkanke. Tiettäväine, hyö äijäl pöllästyttih da ei maltetu kui olla. Sit tostettihes, juostih n'okkohospäi čurah da peityttih turbieloin tuhjoloin keskeh. Mies eigo lienne huomanuh brihaččuloi, endizelleh rammičči n'okohtu myö heis siiriči Kirvesjärvehpäi. Konzu mies heitti nävyndän, brihačut lähtiettih tuhjoloispäi da kiirehel mendih kodih. Sinne tulduu hyö saneltih vahnembile mieh näh. Ga silloi oli äijy kaikenmostu aziedu, sih tapahtumah näh järgieh kaikin unohettih...

Meni äijy vuottu, Lošal jo lähene igiä läs nelliäkymmeny. Häi eli Petroskois da ruadoi zavodas inženierannu. Kerran händy työttih ruadomatkah Suomeh. Sie joudavil aijoil häi suvaičči kävellä linnua

myö, ihalmoija čomii taloloi da puhtahii pihoi. Häi kävyi laukkoih da sie nägi kui äijy kaikkie on myödäviä, midä vai pidänöy. Enimäl kaikkie Lošale himoitti ostua kapronverko kalastandah niškoi, mittumii Petroskoin laukois ei olluh. Hänel nevvotih laukku, kudamas myvväh moizii verkoloi. Loša löydi sen laukan da sie nägi äijän kaikenmostu verkuo.

Laukas myöjäny oli vahnembahine mies. Loša azui tervehyön suomekse, ga myöjy kerras ellendi ku ostai ei ole suomalaine da rubei pagizemah karjalakse. Loša äijäl diivihes da vagaval iänel kyzyi:

– Sinä karjalainego olet?

– Minä olen suomalaine, ga vähäzel maltan karjalakse, hyväsydämellizesti vastai myöjy.

Loša ihastui, gu myöjy pagizou karjalakse. Hänel ei pie juohatella sanoi suomekse, kebjiesti voibi paista karjalakse, sen piäle gu häi pahoi tiedäy suomen kiely. Häi varovasti kyzyi:

– Kusbo da kuibo sinä opastuit karjalakse?

– Minä voin sanella, gu se sinuu mielytännöy da ollou aigua kuunnella. Se on pitky da igävy pagin, vastai myöjy.

– Minä ihastuksis kuundelen kai, midä vai sanelet Karjaläh näh, gu parahite sie lapsestin voinan aigah, sanoi Loša.

– Sinä, pieni brihačču, kuibo puutuit sinne, konzu Karjalas oli Suomen armii? kyzyi myöjy.

– Sil aigua vahnembien kel minä elin omas Rodinjärves, vastai Loša.

– Rodinjärvi minulegi oli tuttavu. Voinan aigah sit kyläzes läbi minä puaksuh ajelin dai

myöstyjes hirvielöin torien perriä vähäs ilmazekse igiä en jännyn sinne. Toras ylen äijäl sattuavunnuh minä viruin tapettuloin Ven'an saldatoin keskes pandavakse. Konzu toivuun, nouzin satatettuloil jalloil da odva lähtin rammiččemah omile jälgeh. Sit näin pienii brihaččuloi, kuduat juostih minuspäi pagoh tuhjoloih. Minä köntäin heis siiriči ielleh n'okohtu myö Kirvesjärvehpäi. Ozakse, tabain oman armien da sen joukos piäzin Suomeh. A brihaččuzet rauhasti piästettih minuu ielleh, rounu kaimattih kodih. Pienile brihaččuzile suuri sydämeline passibo! myöjy loppi sanelelän.

– Tämä sinun sanomine minule juohatti ylen tuttavahan tapahtuman, kudamas olimmo myö yheksävuodizet brihačut parahite sil kezäl. Se mies harmualois vojennolois sovis vintouhkanke, kudai rammičči meis siiriči Kirvesjärvehpäi, tottu olit sinä! varmah piätti Loša.

Midä enämbäl hyö musteltih sih tapahtumah näh, sidä enämbäl uskottih, ku se oli heijän vastavus. Heil mollembil vähäzel kastuttih silmät. Nygöi roittihes gu lähizet omahizet da sevätthies toine toizen kel.

– Sinä mittumanbo verkon tahtoist ostua? kyzyi myöjy.

– Minä ostan kapronverkon kaksikymmen viizi libo kolmekymmen millimetrihizen silmänke, sanoi Loša.

Myöjy kerras löydi moizen verkon da hyväzesti andoi ostajale. Se oli näbei, čoma verko, mittumua enne Loša ei pidänyh käis, eigo ni nähnyh. Häi löydi deng'ukukkaron da kyzyi:

– Äijängo maksau?
Myöjy painaldi verkon Lošale yskäh da muheloittajen vastai:

– Peitä kukkaro. Tämä verko ei ole myödävy.

Loša äijäl pabelzui. Diivihes da vagaval iänel sanoi:

– Minä ylen äijäl tahtoin ostua tämän verkoin, a mindähbo se ei ole myödävy?

Myöjy muhahtih da ilokkahasti vastai:

– Arvan mugah tämä verko muutui lahjaks da se lahju parahite puutti sinule.

Tiettäväine, Loša ei smiettinyh nengomua uudistu, ga kieldävyö ei voinnuh, gu ylen äijäl himoitti suaja verko. Passiboijen häi sanoi:

– Minä ihastuksis otan tämän vehkehen, ga vaiku en voi ottua ilmai.

Myöjy ei ruvennuh kiistä-mäh. Häi hyväsydämellizesti sanoi:

– Sinä älä satata sanal da älä abeiče. Ota tämä vehkehyt ku annetah. Se anna roihes mustokse. Kolmekymmen vuottu tagaperin sinä kaimait minuu kodih Karjalaspäi da nygöi lövit Suomes.

Miehet lujah kobristettih toine toizen kämmenet da armahasti sevätthies. Mies andoi Lošale nimilippuzen da kirjutti hänen koditelefonaan noumeran, da äijäl kučui gostih.

– Ylen suuri passibo kaikis hyväzys, a gostih tulla en voi, gu huomei huondeksel aijoi ajammo kodih. Tiä myö olemmo kuvvei...

Hotellih tulduu Loša kerras otti kapronverkon, opitteli, miäräili sidä da rubei ajattelemah kui se vediä kodih. Silloi toizis valdukunnispäi Ven'ale ei suannah vediä nimidä, rajal ylen tarkah kačottih kai matkutavarat. Kai rajan tagua suavut vehkehet kerras otettih iäres, a niilöin vedäji enämbiä ei piästetty rajan tuakse.

Loša ei tiedänyh midä ruadua. Häi ei voinnuh ni illastua, ni viertä muate. Sit vuottamattah hänele mieleh tuli smiettimättöi toimi. Häi enämbiä ei ruvennuh juohattelemah da arbailemah, otti iččeh kezäpal'ton, kiänäldi sen murin, tungeldi verkon hiemuah da järilleh pani aluksen endizelleh. Verkon tartutti alukseh, gu se ei pakkus pal'ton panduu. Verkon pullozet oldih hiemuan sydämes, a kiveksyöt – helmučuras. Häi pani pal'ton piäle da ulgonpäi kačoi rodiho kai hyvin. Pieni da kebjei verkoine ulgonpäi ei tundunuh. Sit Loša alevui, riiputti verkon vuarnah da vieri huogavumah.

Huondeksel Loša ei löyhkänyh iččeh viizahuoh näh. Vainku rajas poikki piästyy häi jaksoi pal'toin, livai sen aluksen da vaikkani ozutti dovarišoiile iččeh lahjan...

